

Förvaltningsorganisation för Socialnämnden

Inledning

Ekerö kommuns politiska nämndorganisation har successivt förändrats de senaste åren med omställning från beställarnämnder till förvaltningsnämnder, senast kultur- och fritidsnämnden som övergick till förvaltningsnämnd 1 april 2018. Socialnämnden är idag den enda kvarvarande beställarnämnden.

Kommunstyrelsen gav 2019-11-16 § 162 kommundirektören i uppdrag att utreda förutsättningarna för socialnämnden att övergå från beställarnämnd till förvaltningsnämnd med en samlad förvaltningsorganisation.

Uppdrag och organisation

Nämndernas uppdrag

Socialnämndens uppdrag och ansvar regleras i reglemente för Socialnämnden, KFS 50:1. Uppdraget är att fullgöra kommunens uppgifter vad avser individ- och familjeomsorg, äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning.

Kommunstyrelsen är kommunens ledande förvaltningsorgan med uppdraget att ha ett särskilt ansvar för kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsen ska leda och samordna planeringen och uppföljningen av kommunens ekonomi och verksamheter. I reglementet för kommunstyrelsen (KFS 03:01) regleras att kommunstyrelsen även har ansvaret för verksamheten inom den kommunala produktionen och utgör i den delen produktionsstyrelse.

Tjänstemannaorganisation

Tjänstemannaorganisationen för kommunens sociala omsorg är idag organiserad i två enheter, socialkontoret och produktionsområde omsorg.

Socialkontoret svarar på uppdrag av socialnämnden för myndighetsutövning samt beställning av verksamhet inom nämndens ansvarsområde. Inom individ- och familjeomsorg har kontoret även för viss förebyggande verksamhet och insatser i öppenvård. Cirka hälften av den verksamhet som beställs är konkurrensutsatt. Kontoret leds av socialchef och har ca 100 medarbetare.

Produktionsområdet svarar för utförande av verksamhet inom äldreomsorg och funktionshinderomsorg på uppdrag av socialnämnden. Produktionsområde omsorg rapporterar till kommunstyrelsen (produktionsstyrelsen). Enheten leds av produktionschef och har ca 400 årsarbetare.

Kommundirektören leder den samlade tjänstemannaorganisationen och är chef för både socialchefen och produktionschefen vilka båda ingår i kommunens ledningsgrupp. Produktionschefen kommer under våren 2020 att gå i pension.

Organisatorisk förändring till förvaltningsorganisation

Nämndernas uppdrag

Målsättningen med kommunens nämndorganisation är att den ska vara tydlig och begriplig, skapa förutsättningar för politisk genomslagskraft samt en ändamålsenlig och effektiv styrning av verksamheten.

Nämndorganisationen har de senaste åren successivt förändrats med successiv övergång från beställar-utförarorganisation till förvaltningsorganisation. För några år sedan svarade kommunstyrelsen för all utförar-/produktionsverksamhet i kommunen och idag begränsas uppdraget endast till sociala omsorgsverksamheten. Idag är socialnämnden den enda kvarvarande beställarnämnden.

Vid en organisatorisk förändring till förvaltningsorganisation även för den sociala omsorgsverksamheten skulle kommunstyrelsens ansvar för produktionsområde omsorg övergå till socialnämnden. Socialnämnden skulle få helhetsansvaret för kommunens socialtjänst i alla sina delar, för myndighetsutövning, beställning av verksamhet (där en stor andel fortsatt kommer att vara konkurrensutsatt) samt utförande av verksamhet i egen regi. Kommunstyrelsens ansvar som arbetsgivar nämnd för kommunens personal skulle dock kvarstå.

Ekerö är en kommun i tillväxt. De närmaste åren kommer antalet barn, ungdomar och äldre öka väsentligt, fler kommer att efterfråga socialtjänstens insatser. Socialtjänstens verksamhet måste kunna anpassas efter förändringar i omvärlden och samverkan mellan aktörer är nödvändig för att de samlade resurserna ska användas på bästa sätt. En förvaltningsorganisation med helhetsuppdraget bedöms i den kontexten kunna skapa bättre förutsättningar för samordning och effektiv styrning. Kommunens samlade nämnd- och

tjänstemannaorganisation skulle också bli mer renodlad, konsekvent och tydlig.

Ett samlat nämndansvar med ett helhetsansvar bedöms vidare skapa större förutsättningar för politisk styrning och insyn i verksamheten. Detta grundas inte minst på erfarenheterna från övergången till förvaltningsorganisation både för barn- och utbildningsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden.

Socialnämnden har idag i sin roll som beställarnämnd att utgående från lagstiftning och politiska fatta beslut om innehåll och kvalitet samt beställa tjänster. Nämnden beslutar om en tjänst ska utföras av egen regi, genom upphandling enligt LOU, upphandling genom LOV, genom mellankommunalt samarbete eller genom samarbete med aktörer i civilsamhället. Beslut om insatser fattas därefter utgående från nämndens tecknade avtal och nämndens delegationsordning.

En övergång av ansvaret för produktionsområde omsorg till socialnämnden kommer inte ändra hur nämnden beslutar om eller tilldelar ramar för tjänsters utförande. Nämnden kommer fortsatt ha det övergripande ansvaret att fastställa mål, innehåll, kvalitet och pris på tjänster samt besluta om dessa ska beställas av egen regi, genom upphandling eller på annat sätt. Socialnämnden kommer fortsatt agera myndighetsutövare.

Socialnämnden har haft en långsiktig inriktning att erbjuda valfrihet av utförare av sina tjänster och hälften av verksamheten idag är konkurrensutsatt. Nämnden har i detta prioriterat konkurrensneutralitet och ett enhetligt förhållningssätt gentemot privata utförare och egen regi. Förslaget till förändring innebär ingen förändring av nämndens förhållningssätt i denna del där nämnden även i en förvaltningsorganisation ska säkerställa konkurrensneutralitet i förhållande till utförare oavsett huvudmannaskap.

Tjänstemannaorganisation

En sammanhållen socialförvaltning ska spegla nämndansvaret och alltså svara för hela socialtjänstuppgiften d v s för myndighetsutövning, beställning av verksamhet (där en stor andel fortsatt kommer att vara konkurrensutsatt) samt utförande av verksamhet i egen regi.

Målsättningen är att skapa en ändamålsenlig och tydlig organisation som är utformad och rustad för att möta inte bara dagens utan också morgondagens uppdrag. Organisationen ska behålla och bygga vidare på det som idag fungerar väl men också har förmåga att hantera ett växande uppdrag med begränsade

resurser, något som kommer att ställa krav på kompetens, styrning, verksamhetsutveckling och förändringsledning.

Parallellt med arbetet med föreliggande utredning avseende förändring av den politiska organisationen har arbetet med en översyn av tjänstemannaorganisationen inletts. I det arbetet ska organisationsstruktur, ledningsstruktur inkl. tydliga rollbeskrivningar (och tillhörande kravprofiler) tas fram. Då socialtjänsten under så lång tid verkat i en beställar-/utförarorganisation kommer en omställning till förvaltningsorganisation innebära en stor omställning där nya arbetsätt och samverkansformer ska etableras.

Målsättningen är att översynen ska vara klar i mars. Förutsatt att kommunfullmäktige fattar beslut om ändrad politisk organisation fattas därefter beslut om tillsättning av förvaltningschef (inriktningen är att nuvarande socialchef blir förvaltningschef) och tjänstemannaorganisation. Båda dessa beslut fattas på tjänstemannanivå.

Genomförandeprocessen kommer därefter att kunna påbörjas utgående från införandeplanen. Beroende på hur organisationen kommer att utformas kan infasningen till den nya organisationen (med tillsättning av tjänster mm) pågå under längre tid, åtminstone större delen av 2020. Förändringen behöver ske gradvis och i nära samverkan med medarbetare och fackliga organisationer.

Förslag

Med hänvisning till ovanstående finns det flera skäl till att den politiska organisationen förändras så att socialnämnden övergår till en förvaltningsnämnd med en samlad förvaltningsorganisation. Organisationsförändringen föreslås träda ikraft 2020-05-01.

En översyn av tjänstemannaorganisationen är påbörjad vilken planeras vara klar i slutet av mars. Resultatet av översynen kommer att tjäna som underlag till beslut och genomförande av omorganisationen på tjänstemannanivå, en process som kan påbörjas så snart beslut fattats om förändrad politisk organisation. Organisationsförändringen kommer att behöva växa fram successivt och i samverkan med medarbetare och fackliga organisationer. En införandeplan tas fram inom ramen för översynen. Denna ska även beakta socialnämndens förändrade uppdrag och roll.

Organisationsförändringen ska ske inom befintlig ram. Engångskostnader i samband med omställningen kan dock inte uteslutas.

Under utredningen har avstämning skett och synpunkter inhämtats från kommunstyrelsens samt socialnämndens presidier.

Christina Hedberg
Kommundirektör